

**Türkiye Ekranlarında ve Kamera Arkasında Kadın:
Temsilin ve İş Gücünün
Güncel (2017-2021) Görüntüsü**

İçindekiler

1

Araştırma Hakkında

2

Yöntem

3

Data

4

Sayılarla Filmler

10

Sayılarla Diziler

...

Bu araştırma hala yürütme aşamasındadır. Paylaşılan veriler proje aşamasında güncellenebilir veya daha kapsamlı incelenmek üzere yeni veriler ilerleyen zamanlarda paylaşılabilir.

Referans vermek için: Elif Akçalı, Doğa Cinel, Ayça Çiftçi, Ruken Doğu Erdede, Özlem Güçlü, İrem Inceoğlu, Dalya Keleş, Neşe Öztemir Hazan. 2021-2023. #kadinkamera "Türkiye Ekranlarında ve Kamera Arkasında Kadın: Temsilin ve İş Gücünün Güncel (2017-2021) Görüntüsü" Tübitak Projesi @Kadir Has Üniversitesi

Görsel tasarım ve teknik destek yardımları için ayrıca Taha Sertaç Gezer'e ve projemize destek veren Kadir Has Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo, Sinema ve Televizyon Bölümü ile TÜBİTAK'a teşekkür ederiz.

Araştırma Hakkında

Türkiye ekranlarındaki kadın temsilini ve kamera arkasındaki iş gücünün kapsamını, sınırlılıklarını ve birbirleriyle olan ilişkilerini araştırıyoruz. Bunu yaparken:

1. Son beş senede üretilmiş eserlere yakından bakıyoruz (nicel)
2. Ekiplerde "karar verici" ya da "yönetici" pozisyonlarında olduğunu varsaydığımız sektör profesyonellerinden bu meslekte kadın olmanın ne anlama geldiğini, kendi deneyimlerini araştırdığımız mülakatlar yürütüyoruz (nitel)

Araştırma süreci sonunda çıkan sonuçlar aracılığıyla, sinema ve televizyon sektörünün toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak için uygulayabileceği ilkeleri önemsiyoruz. Akademik çıktılar kadar bu verilerin sektör içinde - Avrupa ve Amerika'da olan örnekleri gibi - iyileştirici kararlar almaya yaramasını sağlamak istiyoruz.

Yöntem

Hangi filmler hangi diziler listelendi?

Türkiye’de hızlıca arama yapılabilir, çevrimiçi, güncel ve güvenilir bir listenin olmaması nedeniyle; SinemaTürk, Box Office Türkiye ve Vikipedi (TR) gibi kaynakların yanı sıra; kanallar, platformlar ve film festivallerinin arşivleri, kitapçık ve programları taranarak, nihayetinde projenin hedefi olan **2017-2021** seneleri içinde seyirci ile buluşan tüm film ve diziler listelendi.

Filmler için 40 dakika üstü (yani orta ve uzun metraj) ulusal salon gösterimi, platform veya festivalde gösterilmiş tüm eserler tarandı.

Diziler için ise en çok reyting alan 7 ulusal kanala (TRT 1, Atv, Star TV, Kanal D, Show TV, Fox, TV8) ek olarak söz konusu yıllar içinde aktif olan tüm platformlar (BluTV, puhu, Netflix, Exxen, Gain) tarandı.

Eserlerin çokluğundan ötürü, ekipler için jenerikten kodlamak hem daha fazla hata payı vereceğinden hem de zamansal olarak imkansız olacağından, birkaç deneme sonrası en tutarlı bulduğumuz **IMDb** veritabanından kodladık.

Niceliksel verileri nasıl elde ettik?

1. Kodlama için filmlere dair alınan genel bilgiler: vizyona girip girmediği, gişesi, festivalde ve dijital platformda gösterilip gösterilmediği, yapım şirketi, bakanlık tarafından fonlanıp fonlanmadığı, türü, sinopsisi gibi genel bilgiler vs. Bu bilgileri ayrıca diziler için uyarladık.

2. Ekip sayılarına dair görüntüye doğrudan etkisi olan ekipleri aldık: reji, prodüksiyon, senaryo, kamera-ışık, ses, post-prodüksiyon, oyuncular.

3. Ekipleri hem kendi içlerinde hem de tüm teknik ekip olarak taradık.

4. Bu ekiplerin yöneticisi pozisyonunda olan kadın sayısını ve isimlerini tespit ettik - yönetmenle birebir çalıştığı, karar verici pozisyonda olacağını “varsaydığımız”, “faillik” açısından set içinde daha çok imkânı olduğunu düşündüğümüz; **yapımcı, yönetmen, görüntü yönetmeni, senarist, kurgucu, sanat yönetmeni, ses tasarımcısı ve cast direktörlerinin** sayılarını ve isimlerini listeledik.

5. Ayrıca, tüm filmlerdeki ekip oranlarından çıkan sonuçların özetlerinden ibaret + yönetmenleri kadın olan eserler + yapımcıları kadın olan eserler + senaristleri kadın olan eserleri ayırarak bu sonuçların değişip değişmediğine baktık.

Bu veriler, proje açısından öncelik verdiğimiz, “kadın iş gücü”nü rakamlarla ortaya seriyor ve sonradan başka yöntemlerle de destekleyeceğimiz “kadınların fail olduğu eserlerde” iş gücü ve temsil konusunun da ilk ayağını oluşturuyor.

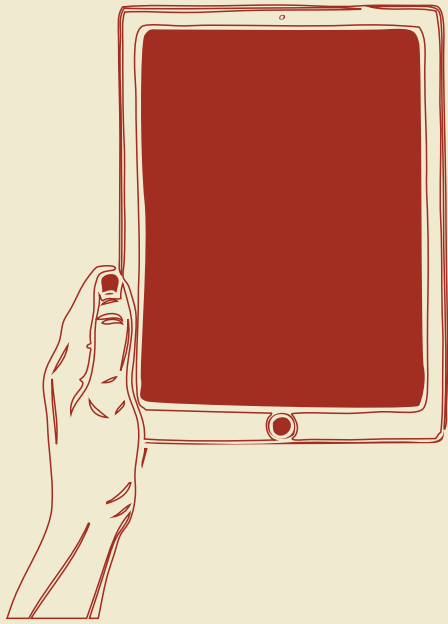
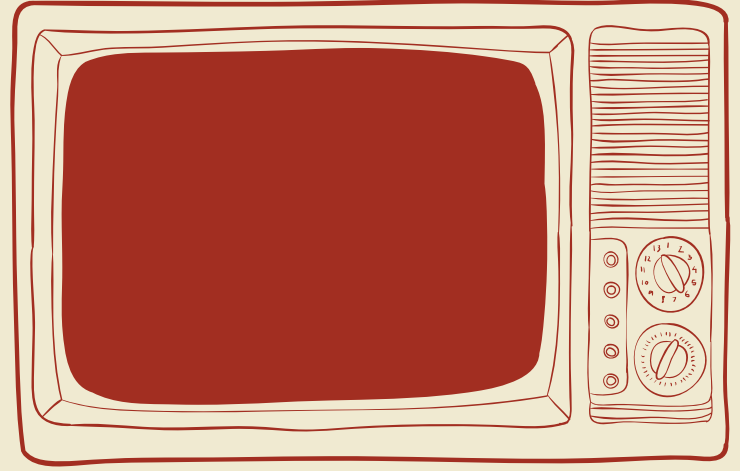

Data

600 Film
(Vizyon, Festival ve Dijital Platform)

253 Dizi
(Ulusal Kanal)

60 Dizi
(Dijital Platform)

Toplamda **600** film, 60 platform ve 253 ulusal kanal dizisi olmak üzere **313** tane dizi taranmıştır.

Filmler

Yönetici/Yaratıcı Pozisyonundaki Kadınlar

Yönetmenler

Yapımcılar

Senaristler

Sanat yönetmenleri

Görüntü Yönetmenleri

Kurgucular

Ses Tasarımcıları

Kast Direktörleri

649

52

Toplam Kadın

5 sene boyunca listelenen toplam 649 yönetmen içinde 52 yönetmenin kadın olduğunu görüyoruz.

4

Görüntü
Yönetmeni
Kadın

7

Film

Bu seneler içinde 7 filmin görüntü yönetmenliğini kadınlar yapmış. Listelenen görüntü yönetmenleri içerisinde sadece 4 görüntü yönetmeni kadın.

2

Ses
Tasarımcısı
Kadın

10

Film

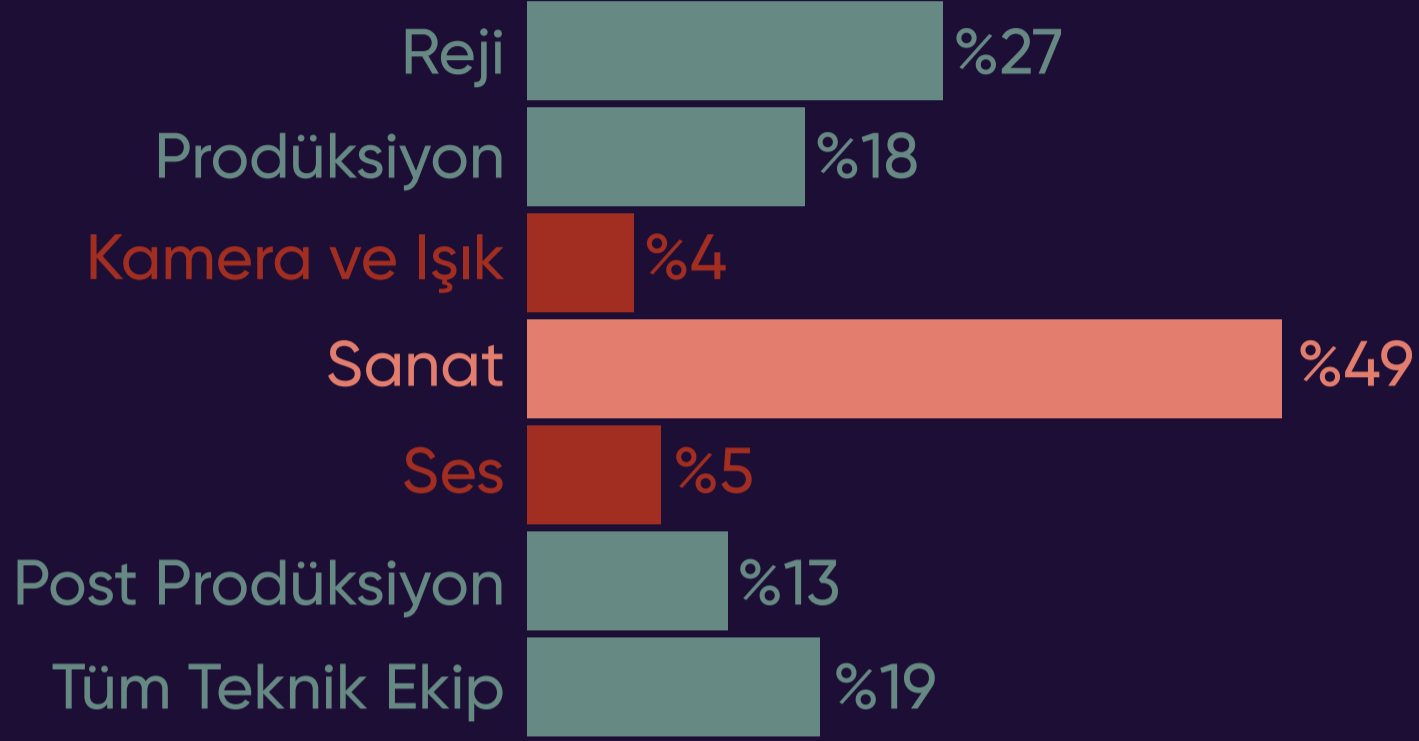
10 filmin ses tasarımcılığını kadınlar yapmış. Burada 1 film tek bir ses tasarımcısı kadın, diğer 9 film ise başka bir ses tasarımcısı kadın tarafından yapılmış. Listelenen ses tasarımcıları içerisinde sadece 2 ses tasarımcısı kadın.

Yönetici pozisyonlarında kadınlar, en çok kast direktörü (%58 oranla) ve sanat yönetmeni (%33 oranla) olarak çalışıyor.

Filmler

Ekipler

Kadınların en az yer aldığı alanlar Kamera/Işık ve Ses Departmanları olurken; %49 oranla kadınların en çok yer aldığı birim, Sanat departmanı.

Yönetmenin Kadın Olduğu Filmlere Baktığımızda:

600 Film

52 'sinin yönetmeni kadın

40 'ının tek yönetmeni kadın

Kodlanan **600** filmde sadece **52** filmin yönetmeni kadın. Bu oran: **%9**

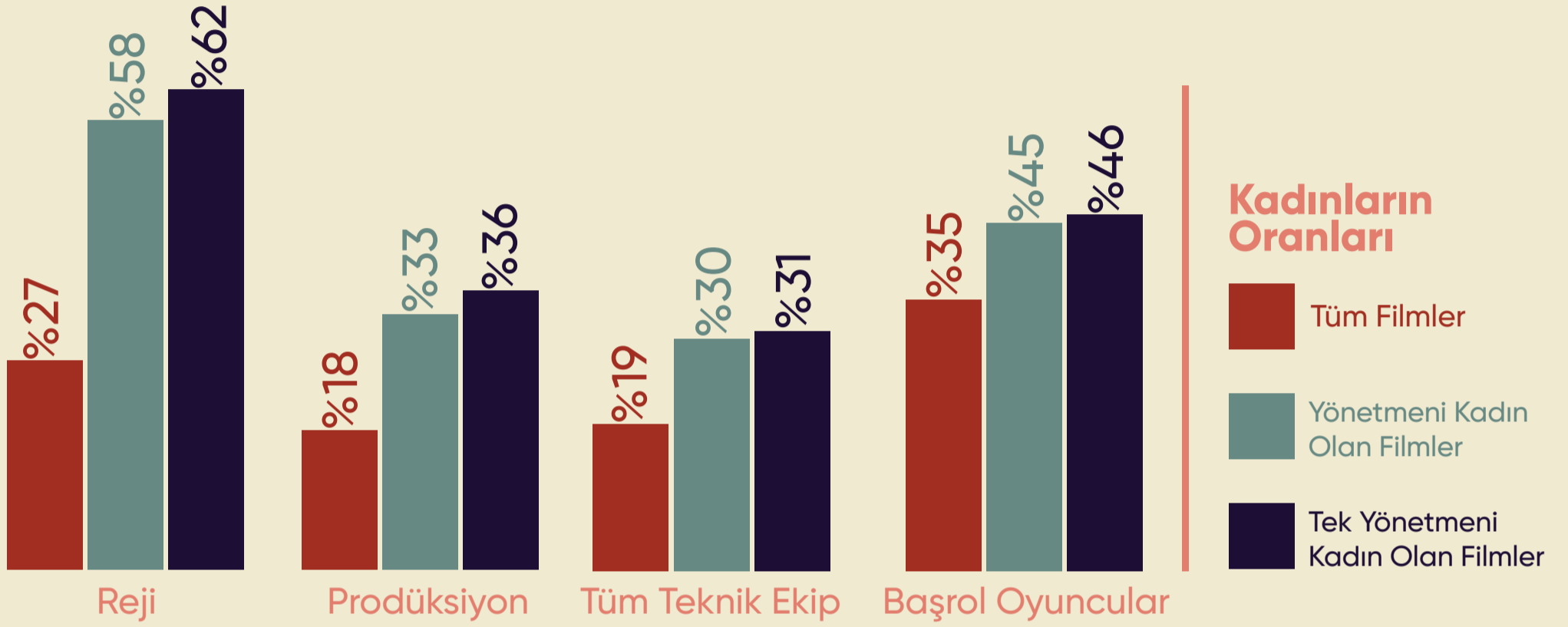
40 film tek bir yönetmen kadın tarafından çekilmiş. Bu oran: **%7**. Buna karşılık **513** film, tek bir yönetmen erkek tarafından çekilmiş.

- **1** Yönetmen kadın bu 5 sene içinde **3** film üretmiş.
- **1** Yönetmen kadın bu 5 sene içinde **2** film üretmiş.
- **47** Yönetmen kadın ise sadece **1**'er film yönetmiş.

Filmler

Yönetmen Kadın Olduğunda Ekiplerdeki Durum Nasıl Değişiyor?

Yönetmenin Kadın Olduğu Filmlere Baktığımızda:

165 Film Arasında → 19 Yönetmen Kadının Filmi

165 film arasında 19 yönetmen kadının filmi bir veya birden çok festivalde gösterilmiş.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından desteklenen **95** tane film arasında sadece **8** tane filmin yönetmeni kadın. Bu oran: **%8**

Filmler

Yapımcınının Kadın Olduğu Filmlere Baktığımızda:

487

Film

130

'unun yapımcısı kadın

45

'inin tek yapımcısı kadın

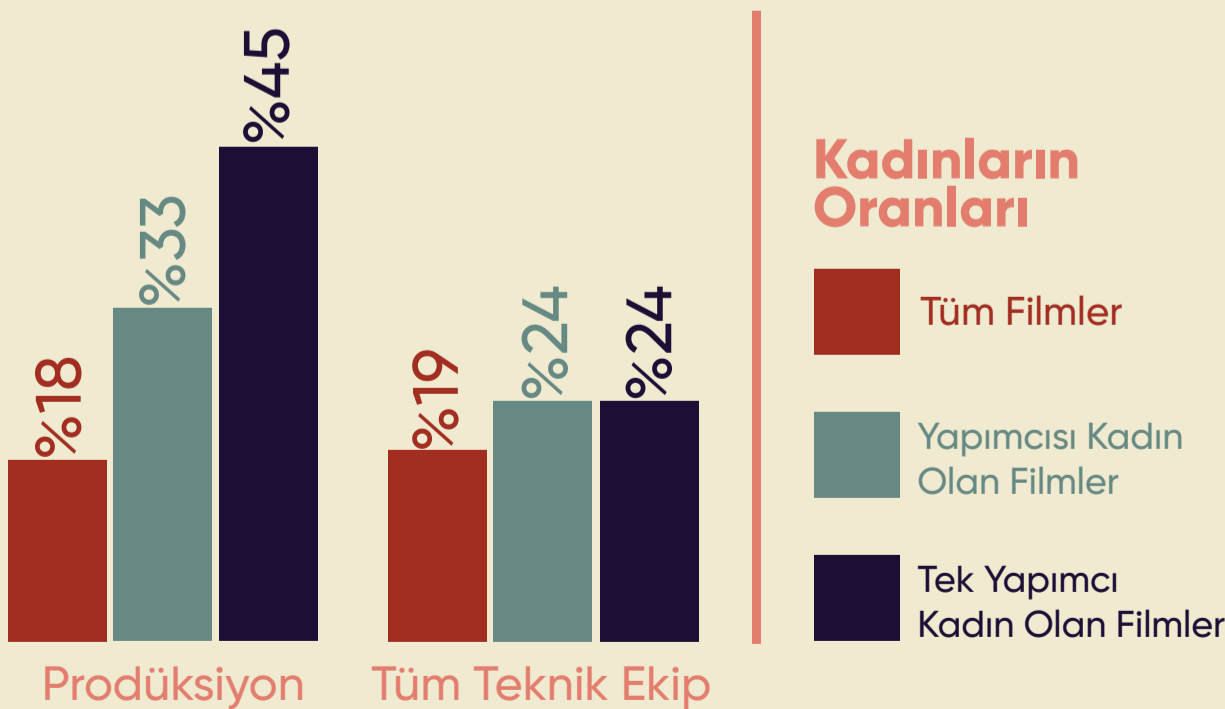
Mesleği kodlanan toplam 487 filmde sadece 130 filmde yapımcısı kadınlar. Bu oran: %27

45 filmde yapımcılığı tek bir kadın tarafından yapılmış. Buna karşılık, 208 filmde tek yapımcısı erkek. Bu oran :%43

- 19 filmde yapımcılığını tek 1 kadın
- 4 filmde yapımcılığını 2 kadın
- 3'er filmde yapımcılığını 5 kadın
- 2'şer filmde yapımcılığını 11 kadın
- 1'er filmde yapımcılığını 78 kadın üstlenmiş

Yapımcı Kadın Olduğunda Ekiplerdeki Durum Nasıl Değişiyor?

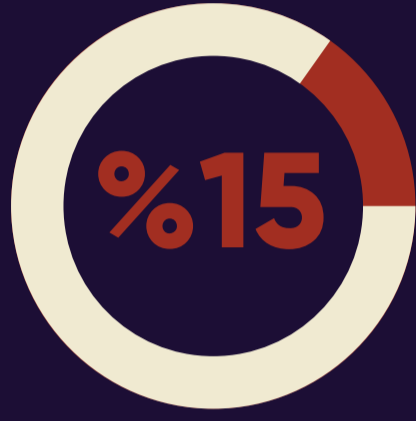
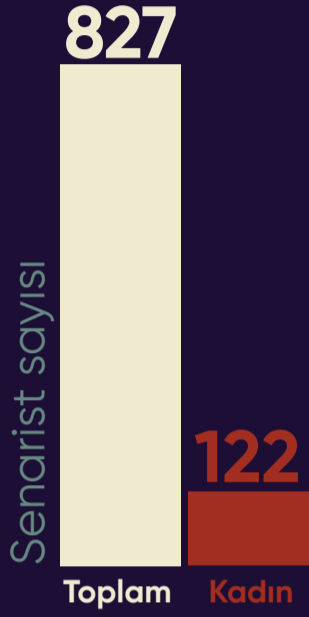

Bakanlık tarafından desteklenen 95 tane film arasında yapımcı pozisyonunda kadınların olduğu 16 film mevcut. Bu oran: %17

Filmler

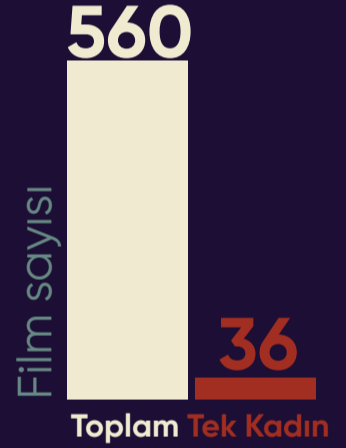
Senaristi Kadın Olan Filmlere Baktığımızda:

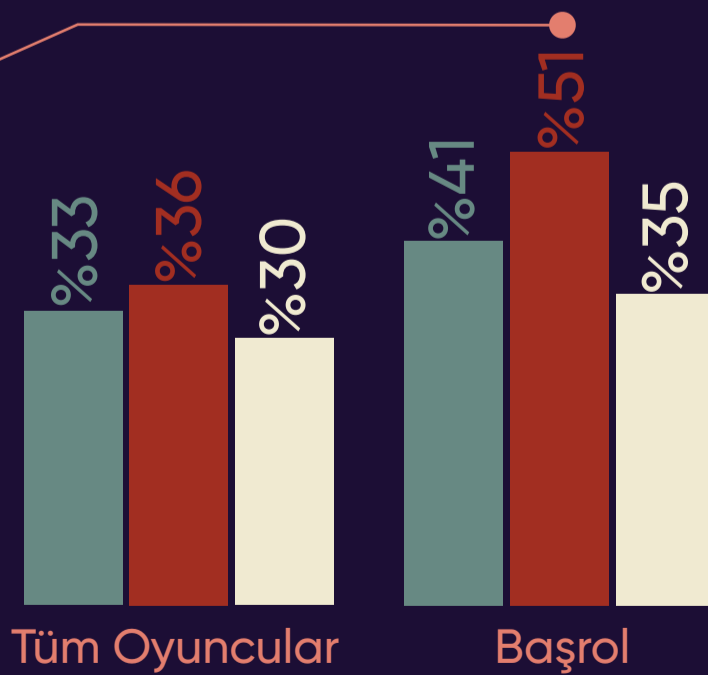
Listelenen 827 senaristin 122'si kadın. Bu oran:%15

Senaristi belli olan 560 film içinde 36 filmin senaristliğini tek bir kadın yapmış. Bu oran: %6

Tek senarist kadınların kaleme aldığı hikayelerde, başrol kadın oyunculara artış gözleniyor.

Kadınların Oranları

Filmler

TEKNİK EKİP

14363

Teknik Ekipte Çalışan Kişi Sayısı

2665

Teknik Ekipte Çalışan Kadın Sayısı

Ekiplerde en az %50'si kadın olan kaç film var?

- Ekiplerin hiçbirinde kadınların oranında %50 oranını **yakalayamıyoruz!**

OYUNCULAR

Tüm Oyuncular

%30

Başrol

%35

Kadınların oranı

Oyuncuları en az %50'si kadın olan kaç film var?

En az %50'si kadın olan **99** film var.

Bu
Filmlerden;

18'inin senaristi kadın

11'inin yönetmeni kadın

22 filmin yapımcısı kadın

**Gişede Başarılı
Olan İlk 20 Filmde
Kadınların Oranı**

108 yönetmenin içinde, **9** yönetmen kadın var.

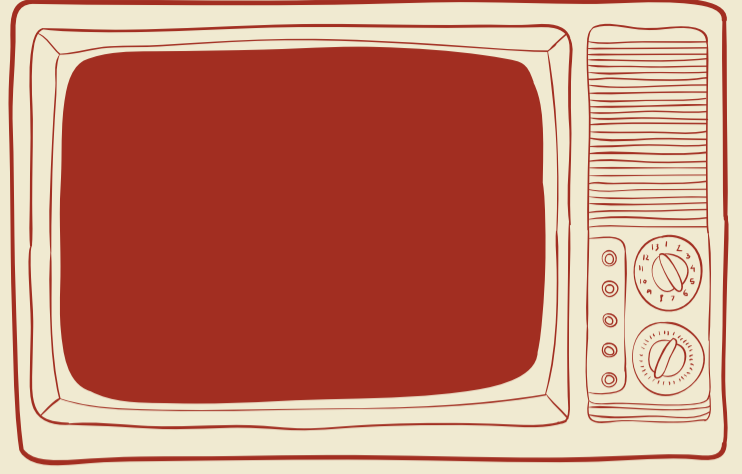
165 yapımcının içinde, **24** yapımcı kadın var.

179 senaristin içinde, **34** senarist kadın var.

Diziler

Yönetici/Yaratıcı Pozisyonundaki Kadınlar

Yönetmenler

Yapımcılar

Senaristler

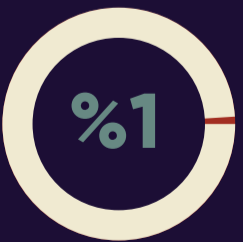
Sanat yönetmenleri

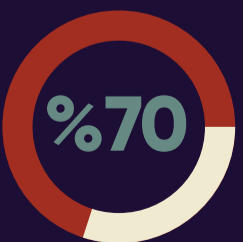
Görüntü Yönetmenleri

Kurgucular

Ses Tasarımcıları

Kast Direktörleri

472 Görüntü Yönetmeni → **2** Görüntü Yönetmeni Kadın

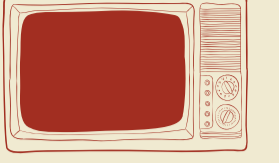
Listelenen toplam 472 görüntü yönetmeni içinde, 2 görüntü yönetmeni kadın mevcut.

155 Ses Tasarımcısı → **2** Ses Tasarımcı Kadın

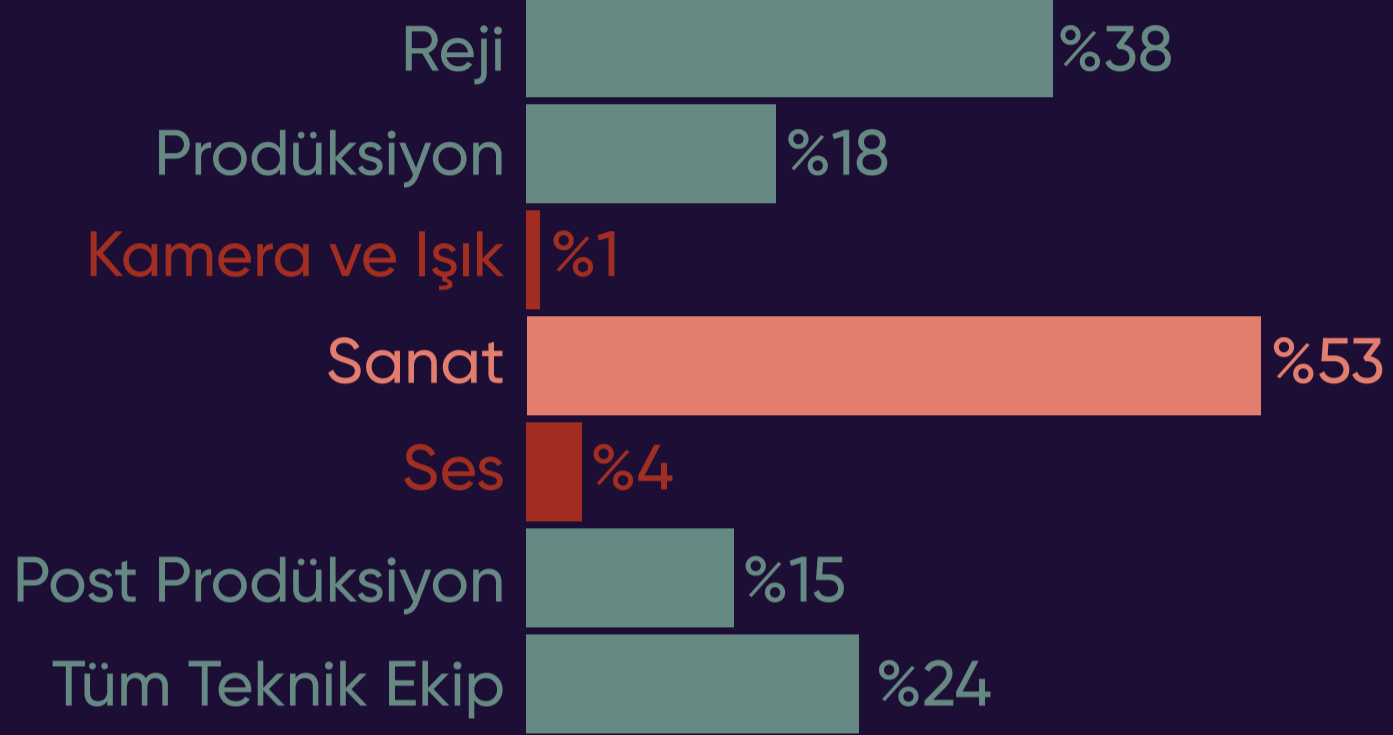
Listelenen toplam 155 ses tasarımcısı içinde, 2 ses tasarımcı kadın mevcut.

Yönetici pozisyonlarında kadınların en çok olduğu meslek ise kast direktörlüğü (%70 oranla) ve senaristlik (%50 oranla). Bunu sanat yönetmenliği (%45 oranla) takip ediyor.

Diziler

Ekipler

- Filmlerdeki ekip dağılımı ile karşılaştırıldığında, reji ekibinde çalışan kadın sayısı dizilerde daha fazla, aynı şekilde tüm teknik ekipte de çalışan kadınların oranı daha yüksek.

%1

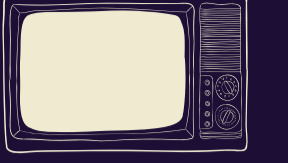
Kadınların en az yer aldığı ekip kamera/ışık departmanı. Bu alanda **5590** kişi içinde **76** kadın çalışan var.

%4

Ses departmanında ise kadınların oranı **%4**.

- %53** Oranla kadınların en çok yer aldığı departman, sanat departmanı oluyor.

Diziler

Yönetmen Kadın Olduğunda Dizilere Baktığımızda:

312

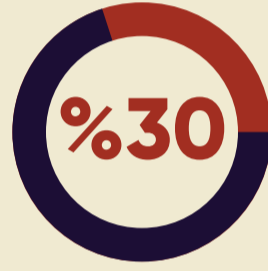
Dizi (Ulusal kanal + dijital platform)

93

'ünün yönetmeni kadın

24

'ünün tek yönetmeni kadın

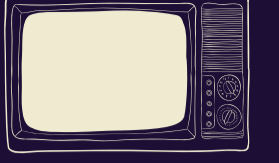
Kodlanan **312** diziden **93** dizinin (bunun 82'si televizyon dizisi, 11'i platform dizisi) yönetmeni kadın. Bu oran: **%30**

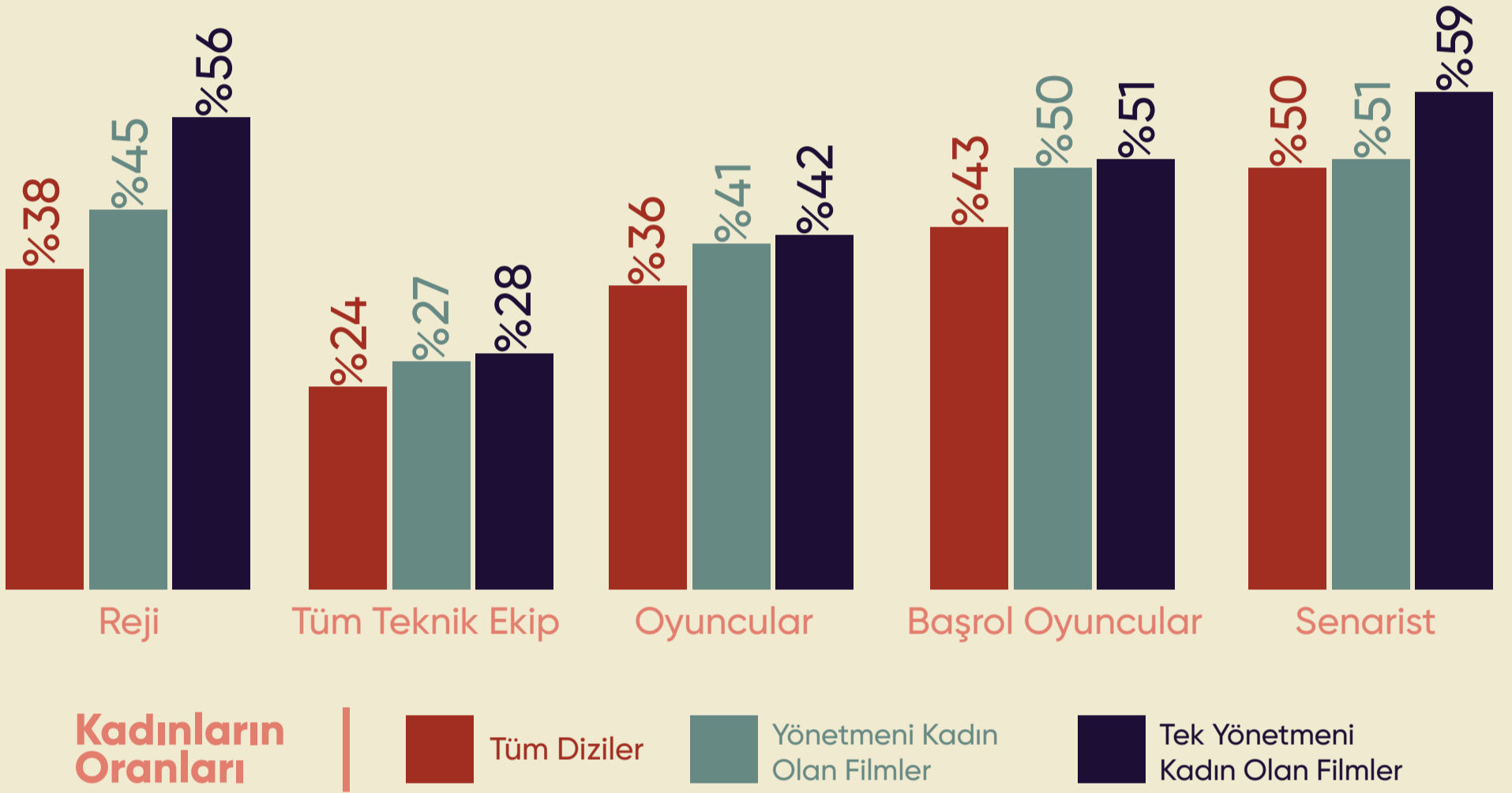
24 dizi tek yönetmen kadın tarafından çekilmiş. Bunun 20'si televizyon dizisi, 4'ü platform dizisi. Bu oran: **%8**

- **1** yönetmen kadın **7** dizi çekmiş
- **1** yönetmen kadın **6** dizi çekmiş
- **4** yönetmen kadın **4**'er dizi çekmiş
- **11** yönetmen kadın **3**'er dizi çekmiş
- **14** yönetmen kadın **2**'şer dizi çekmiş
- **32** yönetmen kadın ise sadece **1**'er dizi çekmiş

Diziler

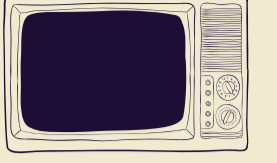

Yönetmen Kadın Olduğunda Ekiplerdeki Durum Nasıl Değişiyor?

Yönetmeni kadın olan dizilerde, ekiplerdeki kadınların dağılımında en çok göze çarpan, reji ekiplerindeki oran. Tüm dizilerde rejideki kadınların oranı: **%38** iken, tek kadın yönetmenin çektiği dizilerde bu oran **%56**'ya yükseliyor. Tüm teknik ekipteki kadınların oranı büyük bir ölçüde değişim göstermiyor: Bu oran, **%24**'ten, **%28**'e yükseliyor.

Diziler

Yapımcınının Kadın Olduğu Dizilere Baktığımızda:

299

Dizi

94

'ünün yapımcısı kadın

30

'unun tek yapımcısı kadın

Yapımcısı belli olan 299 dizi içinde toplam 94 dizinin yapımcılığında kadınlar var. Bu oran :%31

Yine toplam 299 dizi içerisinde, 30 dizinin tek yapımcısı kadın. Bu oran :%10

481

Yapımcı

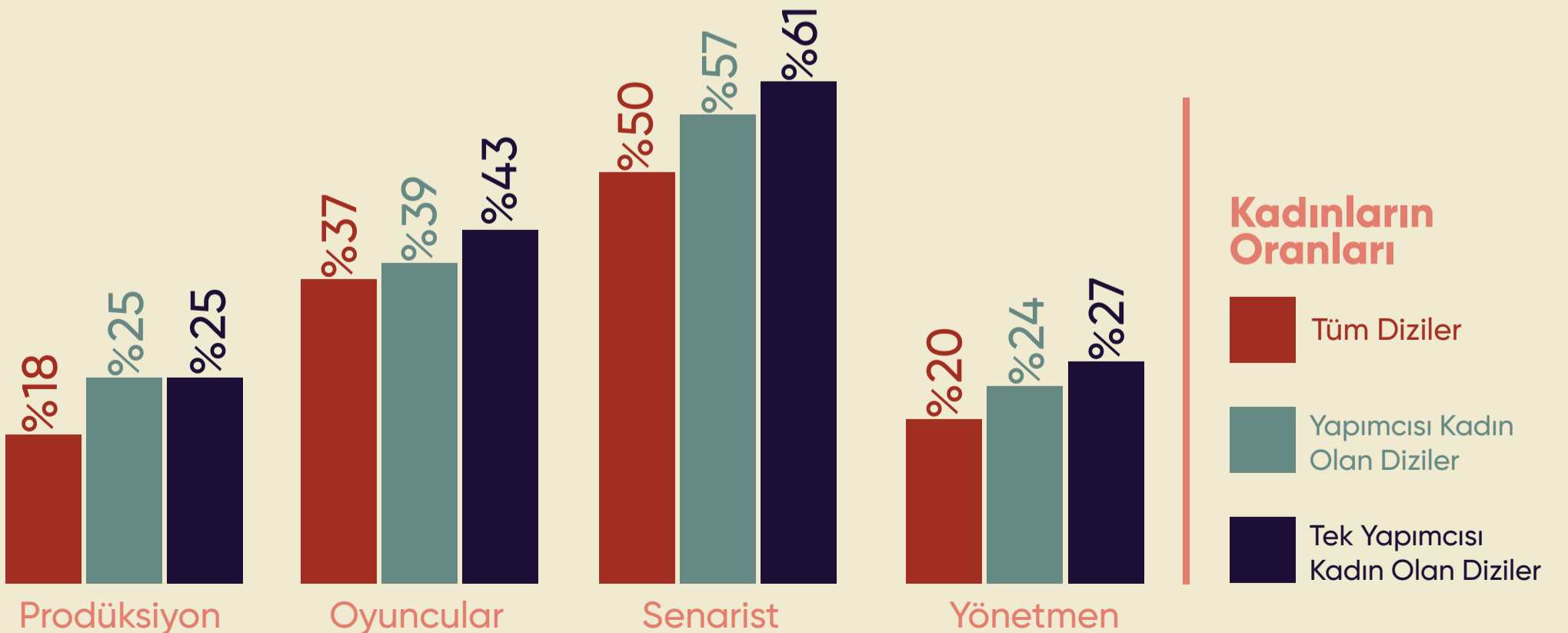
112

Kadın Yapımcı

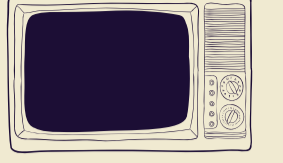

Listelenen 481 yapımcı içinde, 112 yapımcı kadın bulunmakta. Bu oran: %23

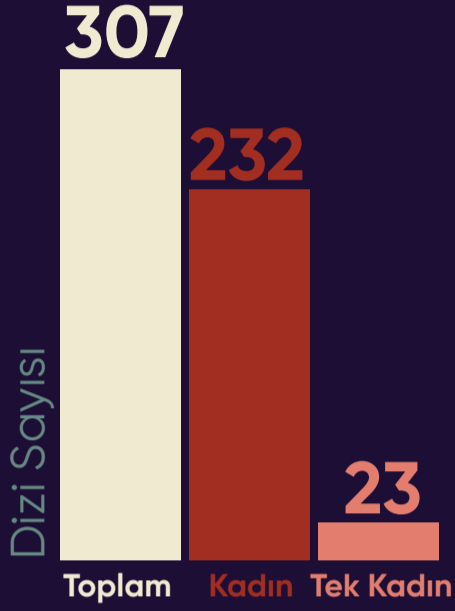
Yapımcı Kadın Olduğunda Ekiplerdeki Durum Nasıl Değişiyor?

Diziler

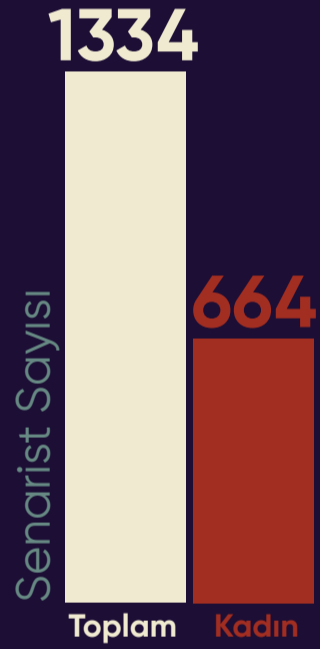
Senaristi Kadın Olan Dizilere Baktığımızda:

Senaristi belli olan 307 dizi içinde 232 dizinin senaristi kadın. Bu oran: %76

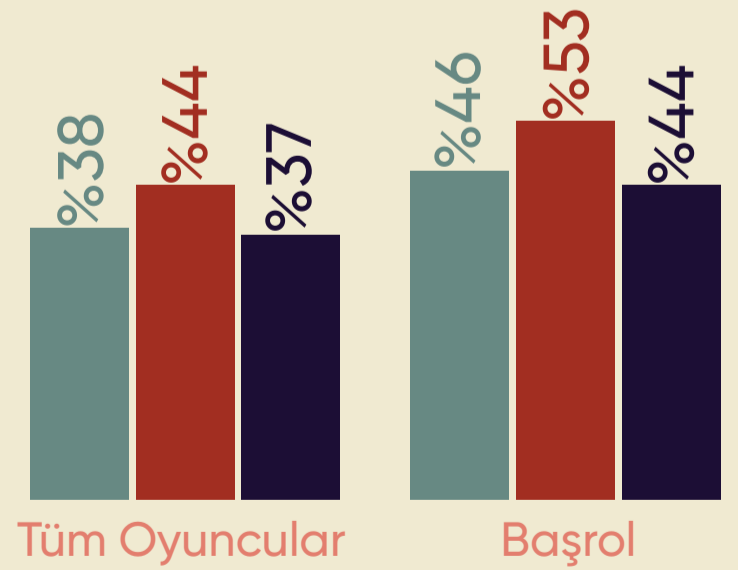
Senaristi belli olan 307 dizi içinde 23 dizinin tek senaristi kadın. Bu oran: %7

Listelenen 1334 senarist içinde, 664 senarist kadın bulunmakta. Bu oran: %50.

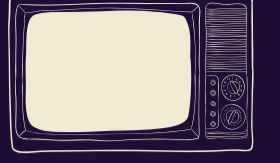
Dijital platform dizilerinde senarist olarak çalışan 153 senarist içinde, 50 senarist kadın bulunmakta. Bu oran: %33

Kadınların Oranları

Diziler

TEKNİK EKİP

24856

Teknik Ekipte Çalışan Kişi Sayısı

6058

Teknik Ekipte Çalışan Kadın Sayısı

Teknik ekipte en az %50'si kadın olan kaç dizi var?

- Sadece **3** dizinin teknik ekibinde %50 ve üstünü, kadınlar oluşturuyor.
- Filmlerdeki teknik ekipteki kadınların oranına kıyasla dizilerdeki teknik ekiplerde çalışan kadın sayısı ve oranı daha fazla.

OYUNCULAR

Oyuncuları en az %50'si kadın olan kaç dizi var?

En az **%50**'si kadın oyuncu olan **53** dizi var.

En az **%50** kadın başrol oyuncusu olan **165** dizi var.

Daha fazla bilgi için:

